

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הילל פאללאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמר ענגען
בעל ה'קודש הילולים'

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת בהעלותך תשפ"ד | גליון מס' 17 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

שלא לברוח ממקום חיותנו הוא התורה

וַיִּסְעוּ מֵהַר דָּ' דָרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַרְבֹּן בְּרִית ד' נִסְעַ לְפָנֵיהֶם וּגו' וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ וּגו' (במדבר י', לג-לה).

ואתם, כשם שדרו אבותי עם אבותיכם. אמרו לו, אתה הוא שאומרים עליך פיקח שבחיות, לא פיקח אתה אלא טיפש אתה. ומה במקום חיותנו אנו מתייראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו, עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה (דברים ל, ט) "כי הוא חייך ואורך ימך" כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה וכו'.

לכן אחרי שאמר הכתוב, "ויסעו מהר ד'", ואיתא במדרש (הובא בתוס' שבת קטז, ד"ה פורענות ראשונה ויסע), כתינוק הבורח מבית הספר, כתיב "נו"ן הפוכה". כי "נו"ן היינו דגים בלשון תרגום (כדלקמן יא, ה; וכן בבראשית א, כו ועוד), והיינו שנהגו הפך הדגים, הנוכחים במשל של רבי עקיבא.

פירש רש"י, "עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין זה מקומו. ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות וכו'".

נראה לי לפרש הרמז שיש בנו"ן הפוכה, על פי מה דאיתא בגמ' (ברכות סא, ג), "פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא, שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה. אמר ליה, עקיבא, אי אתה מתיירא מפני מלכות. אמר לו, אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום. אמר להם, מפני מה אתם בורחים. אמרו לו, מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם, רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור אני

"התאוו תאוה" היתה תוצאה מכך שנסעו מהר סיני כתינוק הבורח מבית הספר

וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ וּגו' (במדבר י', לה).

היה גנאי, שסרו מאחרי ד', והלא אפשר לדורשו לשבח. שהרי על הפסוק "דרך שלשת ימים", פירש רש"י, "מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד, שהיה הקב"ה חפץ להכניסם לארץ מיד". ואם כן, אפשר לדרוש לשבח, שנסעו מהר ד', בכונה להיכנס לארץ ישראל במהרה.

אך לימד סופו על תחילתו, שהאספוסוף התאוו תאוה, ומזה נלמד, שגם בריחתם מהר סיני היתה לגנאי. ונמצא פורענות שניה מלמדת על הראשונה, ולכן מבאר תחילה את הפורענות השניה.

איתא בגמ' (שבת קטז, א), "עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותיכתב במקומה. ולמה כתבה כאן, כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה. פורענות שניה מאי היא, ויהי העם כמתאוננים" (במדבר יא, א). פורענות ראשונה, "ויסעו מהר ד'" (במדבר י, לה), וא"ר חמא בר' חנינא, שסרו מאחרי ד'".

יש לדקדק, למה שואל ומבאר תחילה מהי פורענות שניה, ואחר כך מבאר מהי פורענות ראשונה.

ונראה לתרץ, דלכאורה יש לדקדק, מנין שמה שכתוב "ויסעו מהר ד'"

בענותנותו לא רצה משה רבינו לבאר את טעם הנהגתו

וַיֹּאמְרוּ הֲרֹק אֵךְ בְּמִשְׁחַ דְּפִר ד' הֲלֵא גַם בְּנוּ דְפִר וַיִּשְׁמַע ד'. וְהָאִישׁ מִשְׁחַ עֲנִיו מְאֹד מְפַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה (במדבר יב, ב-ג).

ומעתה נוכל לומר, שלפני שאהרן ומרים דיברו על משה רבינו ע"ה, הם שאלו אותו, מדוע פירש מאשתו. אלא שברוב ענותנותו של משה רבינו הוא לא אמר להם את הטעם הנ"ל. ומפני שלא ידעו טעמו, חשבו שלא נכון הדבר שעשה, ולכן דיברו עליו. והשתא מובן מה שסמכה התורה ענין ענותנותו של משה לדיבורם, כי מה שדיברו עליו התגלגל מפאת שלא ידעו טעם הנהגתו, ודבר זה היה מפני ענותנותו.

המפרשים עמדו על סמיכות הפסוקים, מה ענין ענותנותו של משה לטענת מרים ואהרן על משה.

ונראה לפרש, דהנה חז"ל (שבת פז, א) ביארו הטעם שמשה פירש מאשתו, כי "נשא ק"ו בעצמו, אמר, ומה ישראל שלא דיברה שכינה עמהן אלא שעה אחת וקבע להן זמן, אמרה תורה (שמות יט, יא) "והיו נכונים וגו' אל תגשו וגו'". אני, שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי ואינו קובע לי זמן, על אחת כמה וכמה".

בגליון זה הונצחו קדושי קהילת סאטמרענגען מצאצאי רבינו הגה"ק ז"ע שנספו עקד"ה בחודש סיון תש"ד. בגליון הבא יונצחו בעז"ה שמות של צאצאים נוספים, כפי שהונצחו בספרים 'קודש הילולים' ו'מראה הזקן'. כל היודע על עוד שמות של צאצאים שנספו בחדשים סיון-תמוז, מתבקש להעביר למערכת, כדי להנציח את זכרם בלימוד ובתפילה לע"נ הטהורות.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

עיי הענה אפשר לזכות לאריכות ימים ושנים

עוד הביאו התוס' (יבמות שם) הא דאינא (חגיגה ה.), שאם אדם מת שלא בעתו, בקיצור שנים רח"ל, מעבירים את השנים שנותרו מקיצבת חייו לתלמיד חכם שמעביר על מידותיו, כלומר "שאינו מדקדק למדוד מידה למצערם אותו" (רשי"ר פ.).

ועפ"י כל זה יבואר המדרש, "באותה שעה מה עשה משה, לבש שק וכו', ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה, עד שנודעו שמים וארץ וסודרי בראשית. ואמרו, שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו". כלומר, שלמלאכי מרום לא היה ספק שתפילתו של משה רבינו על עצמו תתקבל, כמו שהתקבלו תפילותיו בעד כלל ישראל. אך כיון ש"בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא", ואמנם "זכות גדול מועיל", אך "לא שכיח שישתנה המזל". לכן סברו שיעשה עמו הקב"ה כמו שאמר לרבי אלעזר בן פדת, שיברא את עולמו מחדש, כדי שישתנה גורלו. וזהו שאמרו, "שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו", כדי להאריך את ימיו של משה רבינו.

ואמר להם הקב"ה, 'אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש, ואין איש אלא משה, שנאמר 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. וכיון שהוא עניו מאד ומעביר על מידותיו, אין צורך לחדש את העולם כדי להאריך את ימיו. ואם רק היה מוחל לו הקב"ה על גזר דינו, היה אפשר להעביר ולהוסיף לו משנותיהם של בני דור המדבר, וקל להביא.

האיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

אינא במדרש (דב"ר יא, ט), וכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין [שלא יכנס לארץ], לבש שק ונתעטף שק ונתפלש באפר, ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה, עד שנודעו שמים וארץ וסודרי בראשית. ואמרו, שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו. יצתה בת קול ואמרה, עדיין לא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו, אלא, 'אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש' (איוב יב, ט), ואין 'איש' אלא משה, שנאמר 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' וכו'. והמדרש הוא פלאי, וצוח, דרשוני וחי.

ונראה לבאר עפ"י מה שמצינו בגמרא (יבמות ב), "זכה מוסיפין לו". כלומר, אם יזכה האדם במעשיו יוסיפו לו על מספר השנים שקצבו לו בשעת לידתו. והקשו התוס', הלוא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא (מ"ק כח) - ומהו "זכה" מוסיפין לו - ותירצו, פשיטא דזכות גדול מועיל וכו'. ומיהו לא שכיח שישתנה המזל, כדמוכח בתענית (דף כה), גבי עובדא דר"א בן פדת, עכ"ל התוס'. שרבי אלעזר בן פדת "דחיקא ליה מילתא טובא", היה חי בדוחק גדול. ופעם ראה בחלומו שהיה יושב עמו הקב"ה, ושאלו ר"א, עד מתי אצטער בהאי עלמא. ואמר לו, אלעזר בני, נחא לך שאהפוך את העולם לבוראו מחדש, ואולי תיוולד בשעה שמזלך יגרום לפרנסה בריחוק וכו', ע"ש.

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרב ישראל כהן הי"ו ולבנו הרה"ח דוב הי"ו
לרגל נישואי הנכדה-הבת הכלה תחי' עב"ג
החתן נפתלי צבי ני"ו בן הרה"ח יואל דוב טאמבאר הי"ו

הרה"ח זאב אונגר הי"ו

(בן הרה"ח ירחמיאל ז"ל ותבלחט"א מרת ש. אונגר תחי')
לרגל נישואי הנכדה-הבת הכלה תחי' עב"ג

החתן אהרן ני"ו בהרה"ח ישראל מאיר סמואל הי"ו

הרה"ח ישראל פולק הי"ו ולבנו הרה"ח דוד הי"ו
לרגל אירוסין הנכד-הבן החתן שמואל אליעזר ני"ו
עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח בן ציון אדלר הי"ו
(נכד גאב"ד טורדא זצ"ל)

הרה"ח חנינא צבי פרקש הי"ו

ולבנו הרב יצחק שלמה פרקש הי"ו

ולחתנו הרה"ח חיים יצחק דוד שפונד הי"ו
לרגל הולדת הנינים-הנכדים-הבן והבת ני"ו

יהי רצון שיזכו לרווחת מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה
לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה
"בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לעילוי נשמת קדושי ק"ק סאסרעגן הי"ד שנספו על קידוש השם בשנות החורבן הנורא ובניהם רבים מצאצאי רבינו הגה"ק זי"ע

הרבנית הצדקנית מרת היצל בת רבינו הילל זצוק"ל
א"ח הגה"צ רבי משה דוד סופר זצוק"ל

חתנה הגה"צ רבי ישראל ב"ר משה פריינד
וזוג' מרת מרים רחל ב"ר משה דוד
בנה הרה"ח הילל ב"ר משה דוד סופר
וזוג' מרת רחל ב"ר צבי דוד (קירש)
ובניהם: פיגא, פעסיל, אברהם יהודה

חתנה הרה"ח יעקב ב"ר צבי דוד קירש שו"ב
וזוג' מרת רבקה ב"ר רבי משה דוד
ובניהם: אסתר לאה, צבי דוד רפאל

חתנה הרה"ח יהושע אהרן ב"ר אפרים פארקאש
וזוג' בילא ב"ר משה דוד

ובניהם: משה דוד, שרה בלומא, פעסיל, אסתר לאה, נתן
הרה"ח דניאל יצחק ב"ר אברהם אבא פיקסל (חתן רבינו זצ"ל)
וזוג' מרת ליבא ב"ר נחמיה

הרה"ח זאב ב"ר אברהם אבא פיקסל
וזוג' מרת רבקה ב"ר מרדכי מאיר

הרה"ח אהרן ב"ר אברהם אבא פיקסל
וזוג' מרת פיילא ב"ר בנימין זאב (קרויס, חתן רבינו זצ"ל)
ובניהם: שרה, אברהם אבא, חיים, הילל

הב' פעסיל מירש והב' הינדא
בנות ר' צבי סאבו (חתן ר' אברהם אבא פיקסל)

ט"ו בסיון תש"ד

ארץ אל תכסי דם ואל יהי מקום לזעקתם, עד
שקיף וירא ה' משמים, וינקום נקמתו ונקמת עמו
ונקמת תורתו ונקמת דם עבדיו, בב"א.

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות
כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)